

THỜI TRANG và LỊCH SỬ: VÁY hay QUẦN??? TRÁI hay PHẢI???

Tác Giả: Trán thá LaiHáng

Chúa Nhật, 18 Tháng 3 Năm 2012 09:09

Tá thuá nào, y phác cũng nhá chá viát - nháng nét văn hóa cáa mát dân tác - trá thành biáu táng quác gia. Và tá thuá nào, y phác bián đái trá thành thái trang...

Tá thuá háng hoang, loài ngá i đá tìm cách láu lái sinh hoát bángngôn ngữ táo hình, qua nháng nét vá hoác khác trên vách đá hang đáng, thân cây, táng đá, tám gỗ, thanh tre ... rái tián đán văn minh, đáo gỗ, khác phù điêu, tác bia má, vá tranh, đúc gỗ chángói, đúc táng, đúc tráng đáng ...

Đáng thái vái hình táng ngôn ngữ táo hình, tiáng nói đáng cá láu truyán báng văn hác dân gian vái truyán ká và thi ca liên há đán sinh hoát xã hái và lách sá, và sau đó đáng cá thá hián báng chá viát đá đán đát táng, phá bián hiáu biát, má ráng và nái kát liên lác kháp toàn cáu. Táng ngôn ngữ táo hình khác vá đá đán chá viát là cá mát thái gian dài bán má i lám nghìn năm!

Theo đà tián hóa, con ngá i phát trián nháng ngành nghá thuát, và thái trang là tiáng nói thám láng cáa mái đáa pháng, mái dân tác. Ká tá khi biát che thân, loài ngá i đá tìm cách làm đáp vái nháng vát đáng thô sá nhá lá cây, vá cây, da thú, lông chim, và sau đó tìm cách ngám lá ngám vá và thân cây nhá cây gai cây đáy, cán bông vái, láy sái đan hay kát lái, rái tìm ra táng mát đát gám láa, tián đán ká thuát chá bián táng sái hóa hác... và sáng táo nhiáu kiáu may mác.

Áp chui đáu và váy sái vá cây, đáu thái đá đáng.

Báo tàng vián Copenhague, Denmark

THỜI TRANG và LỊCH SỬ : VÁY hay QUẦN??? TRÁI hay PHẢI???

Tác Giả: Trn th LaiHng

Chúa Nhật, 18 Tháng 3 Năm 2012 09:09

Từ thuở nào, y phục cũng như chế độ - nhúng nét văn hóa của một dân tộc - trở thành biểu tượng quốc gia. Và từ thuở nào, y phục biến đổi trở thành thời trang từng miền, từng địa phương, giao thoa, pha trộn, gợn lờc, nhúng vờn giở nét riêng trong từng thời thế giở đi không bỏ đi ng hóa hay mai mọt.

Thời trang ngày nay là thời trang công nghiệp. Thời trang là đề tài học hỏi của sinh viên, từ Royal Academy ở London đến Viện Kỹ thuật Thời trang Fashion Institute of Technology New York, nơi nhà mốt Calvin Klein từng nghỉ ngơi và nơi danh媛 thời trang huyền thoại CK; và từ Metropolitan Museum ở New York với Costume Institute, đến Victoria và Albert Museum ở London. Ngay từ tháng 4 năm nay 2008 và còn tiếp diễn cho đến giữa tháng 7, đang có triển lãm tại Bảo tàng viện Boston's Museum of Fine Arts, qua tranh của hai họa sĩ Tây Ban Nha El Greco và Valazquez, với thời trang thế kỷ XXI và XVII.

Thời trang Việt Nam luôn ưu tiên đề cập trình bày suốt ba tháng liền tại Wing Luke Museum Seattle, tiểu bang Washington, Hoa Kỳ, với nhúng bộ áo dài và khăn quàng lụa với **Art on Silk** của Trần Thị LaiHng, từ tháng 9 năm 1992. Mới đây, tháng 4 năm 2006, một số áo mốt nhúng trình bày tại Bảo tàng Việt Nam ở San José Museum of Quilts & Textiles, California, là "cách đi" của các nhà thiết kế Lê Sĩ Hoàng, Đặng Thị Minh Hằng, Lê Minh Khoa, Lê Phụng và Monica Trần tại Viện Bảo tàng San José Museum of Quilts & Textiles, California.

Thời trang Việt Nam ngày nay rõ ràng huy hoàng trong nhúng cớ ra hời ngoi. Không thi u nhúng buổi trình diễn, nhan nhúng thôn quê quan hệ Bắc Ninh hay vùng Đông Tháp, Huế Sài Gòn Hà Nội, và khắp nơi nào có bóng dáng ngi Việt.

Tuy nhiên, qua thời gian, số diễn đổi có khi đi lờc, nhúng là khi đng lờc nhúng nhân vật lịch sử, có thể vô tình, không đổi đúng với trí không gian và thời gian xuất phát.

Mở Âu Cổ bốn nghìn năm trước thời huy s, không thể dùng thời trang áo váy từ thân thế kỷ XIV – XV hay áo ngũ thân quần hai ống thế kỷ XVIII. Công chúa Huyền Trân của triều đình Nhà Trần thế kỷ XIV không thể dùng thời trang triều Nguyễn thế kỷ XIX- XX.

VÁY hay QUẦN???

Nhng đn nhp dài dòng không phđi vô tình mà có ý, khi nhc nh nhng nhân vđt lịch sđ.

Ngđđi Viđt Nam ai cũng nh công đđc Hai Bà Trng, hai vđ phđ nđ đđu tiên trong lịch sđ đđng lên hô hào tđp hđp binh mã chđng lđi và đánh đđđi bđn thđng trđ Đông Hán, dành lđi đđc lđp. Hđng năm đđn ngày giđ Hai Bà, mđng 6 tháng 2 âm lịch, dân chúng trong cũng nh ngoài nđđc đđu long trđng tđ chđc tđđng niđm. Có tđ lđ, có đđn hành xe hoa, có đđi nhđc hđi, có hđp bđn, và tđt nhiên có trình đđn hình đđnh Hai Bà.

Trong nđđc, Hai Bà cđi voi thđt đđi đđn hành. Ngoài nđđc thì đđng bàn thđ, có tranh vđ Hai Bà rđt trang trđng. Cđ trong và ngoài nđđc đđu có thiđu nđ công dung ngôn hđnh đóng vai Hai Bà, áo quđn rđc rđ, huy hoàng lđng tđa tầng vàng.

Vđn đđ nêu ra, là trang phđc cđa Hai Bà Trng.

Tuy sđ sách ta cũng nh Tàu không hình đđnh đđi, nhng đđu ghi rõ cuđc kháng chiđn cđa Hai Bà Trng, hai vđ nđ anh hùng đđu tiên cđa dân tđc. Hai Bà khđi nghĩa vào năm 39 sau Tây lịch, đánh đđđi Thái thú Tô Đđnh, dành lđi đđc lđp cho quđ hđđng. Cđ hai cùng lên ngđi vua, lđy hiđu Trng Nđ Vđđng, trđ vì tđ năm 40 đđn năm 43, thì bđ Nhà Hán bên Tàu cđ lão tđđng Mã Viđn sang đánh bđi.

Thđi đđm này là vào thđ kđ thđ nhđt. Tđt cđ thđ giđi, tđ Tây sang Đông, đđn ông cũng nh đđn bà đđu mđc váy, vì chđa phát minh ra chiđc quđn.

Mđi đđn thđ kđ thđ ba sau Thiên Chúa loài ngđđđi mđi sáng chđ chiđc quđn, và chđ dân vùng đđng hoang cđ đđđi cđi ngđa chđn nuôi sđn bđn mđđi đđng. Khi xuđt hiđn đđđđi thđ Gaulois bên Pháp, quđn chđ phđ biđn trong giđđi bình dân. Chiđc quđn qua Cđ Ba Tđ vào thđ kđ thđ VI, lan sang Hy Lđp, La Mã, qua Trung Á, lên Mđng Cđ, Mđn Châu, xuđng Tàu vào thđ kđ XVII rđđi vào Viđt Nam. Phđ nđ Viđt Nam vđn mđc

xđng váy

, đđc biđt đđ Đđng Ngoài, cho đđn thđđ Trđnh Nguyđn phân tranh thđ kđ XVIII, đđn bà Đđng Trong mđđi bđt đđu bđ chiđc váy đđ mđc quđn cùng áo dài, đđđđi thđđ Chúa Nguyđn Phúc Khoát,

THỜI TRANG và LỊCH SỬ : VÁY hay QUẦN??? TRÁI hay PHẢI???

Tài liệu: Trích từ bài báo

Chuyên đề: Nhịp sống, 18 Tháng 3 Năm 2012 09:09

và cảm thấy

áo quần

xuất phát vào thời điểm này.

Khăn đội đầu, áo khoác, váy, giày nam chỉ nữ

20,000 Years of Fashion, The History of Costume and Personal Adornment,

Francois Boucher

Cuối thế kỷ XIV, đàn ông Tây phương vẫn mặc váy hoặc áo chùng

THỜI TRANG và LỊCH SỬ : VÁY hay QUẦN??? TRÁI hay PHẢI???

Tác Giả: Trn th LaiHng

Chúa Nhật, 18 Tháng 3 Năm 2012 09:09

Ngày tđi quc gia vẫn minh tân ti n nh ncc M, mđi tđi th k XIX, đđn bđ M mđi bđ t đđu thay vđy mđc qu n, theo phong trđo *The Bloomer Costume* hay *Bloomers*, do bđ Amelia Jenks Bloomer cđ vđ trên đđc san The Lily, tđ bđo n đđu ti n tđi M, vđo nđm 1848. Thđi đđi m nđy, đđn đng Anh, nhđ t đđ vđng Bđc Tweed, vđ n cđn mđc vđy, cđ khi ngđ n cđn cđ n.

Thđ kđ thđ nhđ t, y phđc Hai Bđ Trđng tđ t nhi n đđ y phđc xđ a cđn rđ nết khđc trên cđn dao, đđđ i rđu, tđđ ng đđ ng, vđ hoa vđn trđ ng đđ ng, gđ m yđ m, đđ bđn trong trđng đđu hđc xđ phđ đ trđđ c, ngđ n ngang hđng hđc cđ hai vđ t đđi, đđo khđc ngđ n bđn ngođi, mđc vđy quđ n hđc vđy chđi, buđc thđ t đđ ng cđ bđ n thđng đđi che cđ phđ đ trđđ c vđ phđ đ sau, đđo kiđ m, đđu quđ n khđn gđ n đng chim, bđng lau hđc tđu cau, lđ cđy, chđn quđ n xđ cđ p, mđng đđp giđ n đđ .

Vđy hay quđ n??? - đđ Xin thđ đđ: - **Vđy!** Hai Bđ Trđng mđc vđy, vđ vđo thđ i đđi m đđ, thđ kđ thđ nhđ t, chđi c quđ n chđ đ đđ i.

TRÁI hay PHẢI ???

Trđđ c khi nđi đđ n chđyđ n trđi hay phđi, xin hđy nhđ n xđt đđ cđ đđ a cđc đđ ng nam nhi. Cđ phđi đđo cđ đđ quđ vđ mđy rđu vđ t đđp quđ phđi vđ cđi nđt bđn phđi khđng? Đđng vđ y !

THỜI TRĂNG và LỊCH SỬ : VÁY hay QUẦN??? TRÁI hay PHẢI???

Tác Giả: Trn th LaiHng
Chúa Nhật, 18 Tháng 3 Năm 2012 09:09

Bây giờ, mọi quý vị nhìn lại, nếu quý bà quý cô ăn mặc theo kiểu Tây phương, chắc chắn áo quý vị cài bên trái.

Những, xin nhận mạnh mẽ **những** này, *những* nếu quý bà quý cô mặc áo dài, thì áo dài Việt Nam của quý bà quý cô là cài bên phải, **những đàn Áo dài cài bên phải, dù** vật nô lệ còn sót lại sau một nghìn năm ta bỏ Tàu đồ hộp. Nếu có người đi đâu mà c *qí pao/cheongsam/x* những xám, thì c là áo Tàu, thì rõ ràng áo Tàu cài bên phải.

Nhìn quanh thế giới, từ Đông sang Tây, từ Nam lên Bắc, những có một luật lệ nghiêm không vắng bèn không ký kết, những loài người cùng tôn trọng: **đàn ông mặc áo cài bên phải, đàn bà cài qua trái.** **Duy chỉ có người Tàu, đàn ông đàn bà những t lo t áo cài qua bên phải.**

Những tài liệu tiến nhân đồ đạc cho thấy người Việt luôn luôn chấp nhận phương thức, không những bèn tiến trình để giảng dạy, mà còn gìn giữ căn bản văn hóa dân tộc, trong số, phải kể đến chiếc áo dài phương. Sách ghi chép rằng người Văn Lang xưa, thì c là tiên ta, mặc áo cài bên trái. Chỉ khi bị người Tàu xâm chiếm đô hộ, ta bị buộc để đồng hóa, phải dùng kiểu Tàu: áo cài bên phải.

Trong bài viết về *Y Phục Người Việt Qua Các Thời Đ*, học giả Thái Văn Kiêm nhắc đến các sách Tàu như *Lịch Ký*, *Lưu Ngô*, *Xuân Thu* Truyện, *Hoài Nam Tử*, nói về văn hóa, phong tục tập quán các sắc dân phía Nam nước Tàu, trong số có người Văn Lang lúc Việt, thuộc nhóm Bách Việt phía Nam Hồ Động Đình.

Đặc biệt sách *Lưu Ngô* ghi chép những những nhà của Đốc Khống Tử, bèn dịch của Đoàn Trung Côn, và *Sách Ký* Mã Thiên, *Sách Trung Quốc*, bèn dịch của học giả Nguyễn Hiên Lê, đều có nhắc đến Đốc Khống Tử khen *Quốc Trưng*. Sách *Lưu Ngô* do Đoàn Trung Côn dịch, chương 14 về Hiên Văn, trang 222, ghi lại Đốc Khống Tử khi luận về các công thần tài trí họ Ngô, đã nói «**Việt Quốc Trưng Ngô** không **b** phát triển **nh**». Nghĩa là nếu không có Quốc Trưng thì ngày nay ta – thì c là người Tàu phương Nam, trong số có Khống Tử quê nước L

THÌ TRANG và LỊCH SỬ : VÁY hay QUÂN??? TRÁI hay PHẢI???

Tác Giả: Trn th LaiHng

Chúa Nhật, 18 Tháng 3 Năm 2012 09:09

phng Nam – ph i c t tóc, m c áo cài bên trái v y.

Quân Trng là ai ?

S Ký T Mã Thiên ghi Quân Trng là T tng c a T Hoàn Công n c T đi nhà Chu bên Tàu, th k X tr c Tây lch. Thi đó dân Vi t còn phía Nam n c Tàu và là m t trong nhóm Bách Vi t. R t tài trí, Quân Trng lp chính sách « Phú qu c Cng binh, » t ch c « ngũ gia liên binh » giúp T giàu mnh, thu ph c ch h u, chinh ph c các n c nh phía Nam, coi nh man-di, s a đi văn hóa phong t c, cách ăn m c, b t . b ki u áo cài bên trái g i là *nh m*, và ph i theo Tàu cài qua ph i g i là *h u nh m*.

L i khen c a Đ c Khng T r t quan trng, xác nh n các s c dân phía Nam n c Tàu, phía Nam sông Đng T – trong s có L c Vi t – x a m c áo cài qua trái nhng b Tàu đng hóa bu c cài qua ph i nh h .

Th k XVIII, thi ta b nhà Thanh đô h , h còn c m dân ta đ tóc dài, b t ph i dóc tóc bím đuôi sam, và không cho nhu m răng đen. Ng i Tàu g c nhà Minh không ch u theo nhà Thanh, đã di t n sang sinh sng t i Vi t nam v i cao trào *Ph n Thanh Ph c Minh, không ch u dóc tóc th t bím*.

Vi t nam cũng không ch u khu t ph c áp l c ng i Tàu, mùa Xuân năm K D u 1789, Vua Quang Trung Nguy n Hu xu t quân ra B c quy t đánh đu i quân xâm l c. Đêm ba m i T t, *m c t i đen âm th m, m c quân nhà Thanh ăn T t, quân Nam t n băng*

THÌ TRANG và LỊCH SỬ : VÁY hay QUẦN??? TRÁI hay PHẢI???

Tác Giả: Trán thá Lai Háng

Chúa Nhật, 18 Tháng 3 Năm 2012 09:09

Ờng trán ra sa tráng ...

Bái hách xuát quán chá nám cáa Vua Quang

Trung nhán mánh:

Đánh đá cho dái tác/ đánh đá cho ráng đán

Đánh đá cho ná chách luán bát phán/ đánh cho ná phán giáp bát hoán

Đánh cho sá tri Nam quác anh háng chi háu chá ...

Mác đáu qua thái gian, viác cát tác ngán vá đá ráng tráng lá nháng tián nghi háu ích, vá lá nét ván háa chung cá toán thá giái, nháng tinh thán bát khuát cáa Vua Quang Trung cho tháy nác Nam ta cá nán ván háa riáng, vá kháng bao giá cái đáu cháu nhác ngoái bang áp đát đáng háa.

Vá pháa ngái bánh dán, táp Tranh Dán gian Viát Nam *Imagerie Populaire Vietnamienne* cáa Maurice Durand, mát hác giá Pháp chuyán nghián cáu Viát nam, viát vá nghá khác gá làm mác bán, cá in mát bác Hai Bá Tráng vá mát bác Bá Triáu, ba vá ná anh háng dán tác.

Háu hát tranh dán gian tác 500 nám trác hoán toán cháu ánh háng ngán cáa Tàu. Nháng đá má son nghá nhán khác hai bác mác bán náy, lá đá tán tráng nét ván háa Viát Nam rát rá t: Hai Bá mác áo kiáu Viát Nam xáa, kháng cái qua bán phái theo Tàu. Đác biát bác mác bán Bá Triáu cáng rá t y phác ngái Viát xáa, váng Núi Náa Thanh Háa má cho đán nay ngái Máng cán giá náp cá. Báy phác náy bán trong lá yám vá bán ngoái cá áo cánh rái áo khoác giáng áo tá thán nháng kháng cá cao kiáu Tàu má lái lá giao lánh, tác lá hai vát trác giao váo nhau.

THỜI TRANG và LỊCH SỬ : VÁY hay QUẦN??? TRÁI hay PHẢI???

Tác Giả: Trán thá LaiHáng

Chúa Nhật, 18 Tháng 3 Năm 2012 09:09

Qua nhiáu gian lao thá thách vái các bián chuyán lách sá, cá khi chiác áo dài bá hán chá phá bián vá cho là xa xá phá m nhá đá i thá i ná i chián Quác Cáng Nam Bác, suát 30 nám lián, đán bà ngoái Bác phái ngán gán quán tây áo các nhá đán ông. Nháng sau khi chiám đá c mián Nam, tháng nhát đát ná c, ngá i Bác ùa vào Nam thá y trá phú sung túc bán «*nhán hàng*», rái cháng bao lâu các bà các cô vát bung đáa đái quán là áo lát thá i tháng rác rá màu mè, cá cao cá tháp không cá hay khoát ráng há vai háng c, tay dài tay ngán tay loe, vát háp vát ráng ba tà bán tà hay má ba má báy, dài lát bát quét đát cháng thá y đáu chiác quán ...nháng ván nô lá áo cài bên phái theo lánh Tàu.

Thái trang thay đái tùy thích má i ngá i theo phong trào chung cá thá giái, vì náu không đái má i cháng đá c giái là thái trang. Thay đái đá tiáp nhán tinh hoa mà gán n lác cán bã và hài hòa kát háp, nháng ván giái gán truyán tháng căn bán cáa má i dân tác.

Nháng, lái ván chá nháng quan tráng này, ta thoát ách đô há Tàu cá nghìn năm trá c, và nay đã là mát quác gia hoàn toàn đá c láp, **không có lý do gì lái đáu vát nô lá**
lác láng giáa phán ná thá giái vái quy luát y phác chung cho toàn cáu, là áo phán ná cài qua bên trái.

Áo dài phán ná cài bên trái, lý tình đáu thuán háp.

Trích và bá tác **Tim Hiáu Áo Dài Việt Nam** cáa Trán thá LaiHáng, đáu tiên đáng trên Phá Ná Ngày Nay 1986, và sau đó trên nhiáu báo chí hái ngoái, báo đán tá www.gio-o.com/ cùng nhiáu báo đán tá khác.

Tài liệu tham khảo :

- Anna Buruma, ***Fashion of the Past***, Collins & Brown, London 1999

- Association for Viet Arts, ***Áo Dài: A Modern Design Coming of Age***, San Jose Museum of Quilts & Textiles 2006

- Bernard Dupaigne, ***Vidage d'Asie***, Edition Hazan, Italy 2000

- Francois Boucher, ***20,000 Years of Fashion, The History of Costume and Personal Adornment***, Expanded Edition 1967

- Nguyễn Đổng Chi, Nguyễn Linh, Hoàng Hồng, Lê Văn Lan, ***Thời trang Việt Nam***, NXB Khoa học Xã hội, Hà Nội 1976

- Nguyễn Hồng Lê, ***Số Trung Quốc***, Văn nghệ 2003

- Nguyễn Văn Huyền, ***La Costume Annamite***, Hanoi 1940

- Trần Trọng Kim, ***Việt Nam Sử Lược***, Khai Trí 1971

- P. Huard và M. Durand, **Connaissance du VietNam**, E.F.E.O. Hanoi 1954